

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Danske Samlinger

for

Historie, Topografi, Personal- og Literaturhistorie.

Udgivne af

Chr. Bruun,
Bibliothekar ved det store kongelige
Bibliothek.

O. Nielsen,
Dr. phil., Arkivar ved Kjøbenhavns
Raadstue-Arkiv.

og

S. Birket Smith,
Assistent ved Universitetsbibliotheket, Arkivar ved
Konsistoriums Arkiv.

Anden Række. Første Bind.

Kjøbenhavn 1871—72.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

G. S. Wibes Bogtrykkeri.

Uddrag af Breve fra Maleren Vilhelm Bendz.

Meddelte ved Etatsraad Raffenberg.

Iblandt mine Papirer befinder sig en Brevpakke, der kom i mit Eie ved min ældste Søsters Død og indeholder de Breve, som hendes Forlovede Maleren Vilhelm Bendz tilskrev hende, imedens han i Aaret 1831—1832 foretog den Reise i Udlandet, som endte med hans pludselige Død i Vicenza den 14de Novbr. 1832.

Disse Breve have naturligviis i det Hele den Character, som betinges ved fortrolig Meddelelse mellem Forlovede, men indeholde dog derhos ikke Lidet af en derfra afvigende Beskaffenhed, deels Fortælling om hvad han iagttog paa Reisen, som f. Ex. hvor han beskriver, hvorledes den danske Konge endnu i Aaret 1831 blev modtaget i Hamburg, eller hvor han omtaler Kunstnerlivet i München paa den Tid m. m., men fremfor Alt spredte Ytringer og Bemærkninger, hvoraf der fremgaaer et Billede af ham selv og hans Kunstner-Standpunct og Liv. Det er navnlig dette Sidste, som jeg har troet det af Interesse at bevare ved Meddelelsen af nedenstaaende Uddrag af Brevene, medens det Øvrige kun følger med, fordi ialfald Adskilligt af det mere eller mindre vedkommer Hovedsagen eller mulig dog ellers kan have sin Interesse i al Fald i en Fremtid. Brevene selv, som ikke ere egnede til at komme i andre Hænder, maae tilintetgjøres.

Biographien har allerede beskjeftiget sig med Bendz. Der findes saaledes en Notice i den Retning om ham i P. L. Møl-

*

lers æsthetiske Aarvog Gæa for 1846. Denne Notice forekommer mig i det Hele at være vellykket, men det bliver desuagtet dog vel altid en ønskelig Ting, ved Siden af det Billede, som en Anden saaledes kan give efter sin Maade at see og opfatte paa samt efter sin Villie og Evne til at gjengive, at have det Billede af Manden, som kan fremgaae af hans egne fortrolige og uforbeholdne Meddelelser i en Række Breve, som de foreliggende, i hvilke han mindst af Alt tænkte paa at præsentere sig for et Eftermæle ved Biographiens Hjælp eller til den Plads han engang maa faae i et dansk Kunstnerlexicon.

H. C. Andersen skrev om Bendz, ved Efterretningen om hans tidlige Død, at han livsglad og begejstret for sin skønne Kunst blev ramt af Døden i det Øieblik, da Landet viste sig for hans Øine og Vingen voxte. Dette er i Sandhed og Korthed Historien om denne meget lovende Kunstner, hvis Liv endte med hans 28de Aar.

Benz forlod Danmark eller rettere begyndte sin Reise til Udlandet den 18de Juni 1831. — Afskeden, Mangel paa Vane til at færdes imellem Fremmede, Følelsen af en vis Forladthed iblandt dem, vel ogsaa lidt Vanskelighed med Sproget gjorde ham i Førstningen forstemt og han var, som han skriver, ikke »nogen munter Reisekammerat, navnlig i de første Dage, i hvilke »vi gned paa Veien fra Odense til Altona«, men dog skulde jeg, hvor lidet oplagt jeg end følte mig, komme til at bringe Munterhed. Imellem Slesvig og Rendsborg holdt vi ved en Kro. Jeg var faldet i Søvn og var midt i en Drøm om Dig, da Kudsken gav sig til at kiøre igjen. Da jeg nu, endnu isøvne, mærker, at Vognen bevæger sig, saa reiser jeg mig op, tager Karlen om Livet, griber efter Tømmerne og raaber »Nei Marie, det gaar ikke an, Du maa ikke kiøre«. Karlen raaber paa sin Side »was Teufel, sind Sie toll«, jeg vaagner og der var almindelig Munterhed.«

I Pinneberg traf han allerede Hamburgere, som vare reiste dertil, for at møde Kongen. Man hørte ikke tale om Andet end om Kongen og rundt om i Byen havde man travlt med at smykke Husene med Grønt ligesom der var opreist en stor og flere mindre Æreporte.

»I Altona forsøgte jeg paa at adsprede mig ved at gaae lidt omkring, men trættedes og kiededes ved den Tummel og

Spectakel, der var i Byen fordi Kongen skulde komme. Det var mig ordentlig ubehageligt, at see alle disse glade Menneſker.« Af Brevet iøvrigt synes at fremgaae, at han endnu ikke havde lagt nogen bestemt Plan for sin Reise, thi han skriver: »førend jeg forlader Hamburg skal Du faae et Brev endnu fra mig, hvori jeg siger Dig min Bestemmelse, hvorhen jeg reiser herfra, om jeg f. Ex. bestemmer mig til Berlin.«

Paa Giæstgivergaarden i Altona traf han en ung Mand, som han skriver, at han tiltalte, da han hørte at han var fra Kiel. Han var Student og da han kiendte Billedhugger Jahn og Malerne Blunck, Goos og Westphael var der heri Tilknytningspuncter og de bleve enige om, at gaae sammen til Hamburg. Her hørte de hos en Conditør, at Kongen kom i det store Operahuus, og nu hedder det: »der maatte vi hen og vare saa heldige at faae Billeter. Huset var propfuldt. Kongen havde af 3 Stykker, som man havde forelagt ham til at vælge imellem, valgt den »hvide Dame« og det blev i mine Tanker givet fortræffelig. Kongen blev modtaget med et Klap, hvis Mage jeg aldrig har hørt før. Du kan nok tænke Dig, at det maa lyde ordenlig, naar saamange Mennesker klappe og raabe i en saa stor Bygning. De havde nær aldrig holdt op igien, thi Damerne klappede med og naar de først begynde saa veed Du nok —. Midt for Theatret var der i første Etage indrettet en Loge for Kongen; den var beklædt med Fløil, som var kastet over 2de forgyldte Pile og øverst var anbragt en stor forgyldt Krone. Midt i Logen saaes fra Parterret en Kurv med Blomster, men hvorpaa den stod kunde jeg ikke see. Da Stykket var forbi og Kongen vilde begive sig bort fik han igjen et ligedan levende Hurra og Klap og nu kan Du troe, at der blev en Trængsel, for at komme ud og see ham, naar han steg tilvogns. I Gangene gave de ham atter et Hurra. Trængselen var frygtelig; Damerne skrege. Paa Gaden var det dog næsten værst og der kom vist mange til Skade. Endelig kiørte Vognen. Vi gik fra Theatret til Altona i tætte Menneskemasser, den hele Vei var der opstillet Begkrandse, enkelte Steder illumineret, og i Altona samtlige Gader, hvorigiennem Kongen kiørte.«

Han beskriver en Ligbegængelse i Hamburg paa den Tid: »Liget blev baaret paa Skuldrene af 8 Ligbærere og i Følget vare alle iførte lange sorte Fløielskapper med Broderi paa og om Halsen havde de store hvide Kraver, der saae ud som Pibekraver eller rettere som Eders pibede Fraiser, men Strimlerne vare vist over 1 Qvarteer brede; paa Hovedet havde de hvad der saae ud som en graa opbukket Allongeparyk; Hatten bare de i Haanden.«

»Om Aftenen skulde den hanseatiske Væbning mønstre. Det maatte vi see. Det Hele var i mine Tanker slet og jeg troer at Odense Borgervæbning vilde kunne maale sig med dem. Der var iøvrigt alle Vaabenarter, Fodfolk, Hestfolk og Artilleri. Uniformen var mørkeblaa med carmoisinrøde Kanter og Krave samt Epauletter, Staben dog med lyseblaa Krave og Beenklæder samt trekantet Hat og Guld Cantilleepauletter.«

»Hamburg behager mig«, skriver han, »der er Liv og Munterhed overalt, men fremfor Alt den Frihed og Lighed som hersker her, den har jeg ikke havt noget Begreb om før, man kan gjøre næsten lige hvad man vil.«

Den 29de Juni forlod han Hamburg for at reise til Berlin. Paa Veien traf han Øhlenschläger i Nauen. »Professoren lod meget venskabelig og bad mig hilse Thorvaldsen naar jeg kom til Rom.«

I Museet i Berlin, som han ikke sætter høit, behagede ham især Io og Jupiter af Correggio, et Mandsportrait af Caravaggio, Maria med Christus af Annibale Caracci, Johannes af Carlo Dolce og Angelica Kauffmanns Portrait, malet af hende selv.

»Udenfor Museet«, skriver han, »er der i disse Dage blevet opstillet en Mærkværdighed, nemlig en umaadelig stor Kumme eller Skaal, som er sat paa en Fod, hvorved den faaer Udseende af en Vase. Den er 10 Alen i Diameter, udhugget af een Steen, blank poleret og tager sig herlig ud.«

Han besøgte Academiets Tegneskoler og saae Elevernes Tegninger, om hvilke han bemærker, »at med dem kunne Eleverne i Kbhvn. nok maale sig.

Antiksalen er meget større, men ikke saa smuk som Salen paa Charlottenborg, men Samlingen af Antiker er bedre end vor.

Udstillingslocalet er langt bedre end vort.«

I de forskellige Ateliers, som han fik Adgang til, Schadow Wachs, Tieck, Rauch, fandt han kun hos Rauch, hvis Dronning Louise han erklærer for at være det smukkeste moderne Billedhuggerarbejde han har seet, noget af Betydenhed, nemlig en Døbefont og et Basrelief »de 4 Evangelister, af hvilke især Johannes var deilig gjort samt en Marmorstatue af en lille Dreng.«

»Kongen vilde jeg gjerne have seet, men det lykkedes ikke, hvorved jeg maa bemærke, at det er vanskeligt, fordi Kongen kun sielden viser sig, undtagen af og til i Theatret ved Balleten, da han, som der sagdes, skal være en særdeles Ven af schöne Waden.«

»Berlin er en i det Hele taget noget kiedelig By. Der hersker en stiv militarisk Tone overalt, hvilket vel bliver meget naturligt, da jo næsten alle Mennesker ere Militare uden Standsforskjel, men kiedeligt, som sagt; Alt er Soldat. Disse Soldater see iøvrigt smukke nok ud, men de ere saa opstrammede og stive, at dersom de tabte Geværet eller et eller andet, saa troer jeg ikke, at det var dem muligt at tage det op uden Hjælp.«

Den 20de Juli forlod han Berlin og begav sig til Dresden. Ved Synet af Bierge, som paa denne Reise frembød sig for ham første Gang, skriver han: »jeg, for hvem Naturen altid har været saameget, følte mig paa en for mig næsten uforstaaelig Maade overvældet og takkede Gud for hvert Indtryk af det frie og friske Liv, som staaer for mig.«

I Dresden var Kunstudstillingen aabnet, »men den er«, skriver han, »som Professor Dahl sagde mig, maadelig. Der er 687 Nr. Det er ofte forekommet mig, at man optog Stykker paa vore Udstilinger, som ikke burde optages, men skulde Alt det tages bort her, som ikke burde være der, saa vilde jeg forbinde mig til at opstille Resten paa et Staffeli havde jeg nær sagt. Eckersbergs Søstykke, som Dahl vandt i Kunstforeningen, og en Søstorm af ham selv burde ikke befundet sig i det Selskab. Større Ærgrelse giver imidlertid næsten de Raisonnementer om det Udstillede, som man faaer at høre.

Om et Billede, der forestillede Josephs Salg og som var fuldt af Fortegninger og med en Colorit, som om det Hele var varieret med forskellige Slags Rødsteen, yttrede saagar 2 Malere, at det var vel ikke Naturen, men de gamle Mestere, der vare opfattede og imiterede og dette blev sagt for ramme Alvor.

Af Goos, som har været ved vort Academi, var der flere Malerier, men noget daarligt Gods; han er tabt for Kunsten. Af Westphael, som ligeledes har været i Kbhvn., var der et meget svagt Arbeide, en sovende Røver, i hvilket Compositionen endda var passabel, men det skortede i Udførelsen. Formeentlig ved et Uheld var der fløiet Duun i Farven inden den blev tør. »Den Ting« det er noget Nyt vilde Thomsen sige. En af Dahls Elever har fortalt mig, at Dahl, hvilket Tydskerne ikke tage ham vel op, ikke holder sig tilbage fra at dadle det løse Arbeide og ligefrem siger dem, at de skulde studere ved Aca- demiet i Kiøbenhavn.«

»Jeg spiste til Middag hos Dahl, hos hvem jeg har fundet den venligste Modtagelse. Idag fandt jeg ham munter og fornøiet. I det sidste Halvaar siden hans Kones Død har han ikke malet, men har nu taget fat igien. Dahl har skiæmmet sig og meget tabt sit Humeur. Han bad os ikke tage det fortrydelig op, om han skulde vise sig lidt vanskelig. Megen Modgang har han ogsaa havt, han mistede ifior 2 Børn, hans lille Dreng mistede det ene Øie og derpaa døde hans Kone.«

I Dresden befandt Bendz sig vel; hans noget nedslaaede Stemning tabte sig og hans gamle Livlighed gjorde sig gjældende. Med Magister Velschow og en ung Normand Lammers gjorde han en Fodtour i det sachsiske Schweitz. Sin Fortælling derom indleder han paa følgende Maade: »Vi lavede os nu til, Magisteren og Lammers med sort Spidskiøle, men see nu mig: med Ankelsko, Uldsokker, Nankins Beenklæder, sort Blousevæst og Staubmantel. Paa Hovedet en Drapcouleur Kaskiet med lang Skygge, i Haanden min Frederiksborgestok. Pibe og Tobakspung i det ene Knaphul, Barten under Næsen, tilbørligt Skiæg paa Hagen. Kan Du see mig?«

»Ved Afskeden fra Dahl forærede han mig et lille Billede til Erindring om sig, et Prospect taget fra hans Vindue. I Forgrunden Elben med nogle Flodskibe, og Linkisches Bad paa den anden Side af Floden. I Baggrunden lave Bierge. Luften er i Særdeleshed smuk derpaa.«

Til Nürnberg ankom Bendz d. 20te Aug. Denne By interesserede ham overordentlig. Han skriver, at han tegnede det femkantede Taarn og havde det godt, men maatte finde sig i at opgive sit Navn for Benævnelsen Pintz eller, som man noterede ham paa Politikamret, Pins.

München naaede han d. 14de Sepb. 1831. »Her fik jeg«, skriver han, »den Bolig, som Sonne havde haft i 3 Aar hos en Enke, 2 Værelser med Meubler, 4 Speile, Keiseren og Keiserinden af Østerrig paa Væggen, Levkøier og Hortensier i fuld Flor udenfor Vinduerne, alt for 6 Gylden maanedlig. Hvad kan man forlange mere. Boligen er im Thale Nr. 520 zwei Treppen hoch, ikke langt fra Isarthor. Jeg opsøgte strax Morgenstern, som jeg endelig traf i Fincks Kneipen udenfor Carls-thor, hvor Malerne søge. Af ham er jeg blevet introduceret i Malersamfundet og fik Plads ved det hellige Bord, hvor ikke andre end Malere tør sætte sig.

2 Dage efter begav jeg mig med Morgenstern paa en Fod-tour paa 14 Dage i Biergene ned imod Inspruck, hver iført sin tykke strikkede uldne Tyrolertrøie.

Jeg kan ikke sige Dig, hvor jeg er glad ved at være i München. Jeg føler mig ligesom jeg var hjemme her. Byen behager mig overordentlig godt og her lever jeg ret iblandt Kunstnere og er nu introduceret som Medlem af Kunstforeningen, hvor jeg har seet navnlig et godt Maleri af Kirner, som forestiller en hjemkommen Soldat, der har været med i Julidagene og fortæller en Hob Bønder, hvorledes det gik til.«

I Anledning af at Blomstermaler Jensen, da han reiste udenlands, havde taget nogle af sine bedste tidligere Billeder med for at vise hvad han duede til, og at noget Lignende ved et Brev var blevet tilraadet Bendz skriver han: »det Urimelige deri indsees let; for det Første vilde vist Ingen af dem, som jeg har malet, tillade, at jeg reiste Verden rundt med deres Portraiter. Jeg holder f. Ex. Bechs og Holtens Portraiter for mine bedste, hvorledes skulde jeg transportere dem? i en sær-

skilt Fragtvogn ligesom de, der kiøre omkring med udenlandske Dyr? Jensen reiste kun til Paris og kunde sende sit Menageri iforveien, men, om det ogsaa lod sig giøre for mig, saa vilde jeg det dog ikke. Hensigten med min Reise er ikke at fortiene Penge. Det er en Plage, som jeg idetmindste i disse Aar vil være fri for. Det har bestandig været mit Ønske, at jeg dog engang kunde komme saavidt, at jeg ikke behøvede at arbejde for det Kram, men kunde male, hvad jeg havde Lyst til og som tiltalede mig. Nu har jeg endelig naaet den Tid og nu vil jeg benytte den. Jeg er nu Medlem af Kunstforeningen og kan altsaa udstille hvad jeg faaer færdigt og har Lyst til. I Begyndelsen af næste Maaned kommer der maaskee allerede et Par smaae Stykker. Det ene er et lille Portrait af en Landskabsmaler fra Bøhmen ved Navn Krumpigl. Han har bedt mig om at male det, imod at han gav mig et lille Landskab. Det blev færdigt igaar og idag har han givet mig et meget net lille Maleri, som i Særdeleshed er smukt componeret. Han har et meget interessant og smukt Ansigt. Melankolsk er han i høi Grad, hvilket ogsaa udtrykker sig i hans Ansigt og i hans Arbeider; et Par store Knebelsbarter bidrage til at give ham et trist Udseende. Dette er det første Portrait jeg har malet, som har havt Knebelsbarter. Det andet er et Portrait af Morgenstern, hvorfor jeg ogsaa faaer et lille Landskab, hvortil jeg glæder mig umaadelig, da det bestemt bliver udmærket. Jeg har anlagt det for omtrent 14 Dage siden og maler det nu snart.

Et stort Maleri (Fincks Kneipen) har jeg i denne Tid begyndt paa og saa travlt med. Du kan troe, det koster Kniffe, som Morgenstern siger, man løber S'gu ikke let til at sætte et saadant Stykke paa Lærredet. Jeg har nu ingen Ro førend jeg kommer saavidt med det, men saa skal det ogsaa gaae strygende og dog naaer jeg vist ikke at faae det færdigt førend i Marts Maaned. Kan jeg bare faae det anlagt til Nytaar, saa vil jeg være glad, thi saa har jeg det værste Pust overstaaet. Du kan troe, at jeg har travlt med at smøre paa, men saa veed Du, at jeg er i allerbedst Humeur. Jo mere jeg har at bestille desto lystigere er jeg. Havde jeg Dig blot her. Ja disse Ord tager jeg af Dit sidste Brev, i hvilket Du udtaler dem m. H. t. mig. For det Første maae vi lade det blive derved; men, ikke sandt, det havde været bedre om jeg var bleven Landsby-

præst, thi saa kunde Du altid have mig hos Dig. Den længste Adskillelse var til Annexet, men, hvor tungt, mine Sogne ligge længere fra hverandre.

Jeg gaaer nu stærkt paa med Italiensken, man lærer en Fandens Hoben Talemaader og Ordsprog udenad. Hør nu et Ord, som er Vand paa min Mølle — è meglio un buon amico que cento parenti — og skulde man ikke efter Klangens troe at Signore Guglielmo Benzo pittore danese in Roma, som Du engang kommer til at skrive, var en Helvedes Karl.

Du skriver, at Du gierne vilde have et Par Ord om, hvorledes det gaaer mig med Levemaaden hernede. Aa! jeg lever saa temmelig paa Dansk om Aftenen, med Smørrebrød og for detmeste et Par Gange om Ugen Kartoffler, som dypes i usaltet Smør, hvorfor vi selv maae salte det, medens Folkene her komme Peber derpaa. Om Middagen spiser Billedhugger Christensen hos mig og vi leve S'gu godt kan Du troe. Madamen overrasker os næsten hver Dag med saakaldet Mehlspeise til 3die Ret. Af Sonne har hun lært at lave Risengrød, som vi faae 2 Gange om Ugen. Førstegang gav hun os Kraaseragout og derpaa Risengrøden; senere er Ordenen bleven omvendt. Jeg har lært hende at lave Æblegrød, men Sauce, det gaaer ikke, det maae vi renoncere paa, den Ting kan hun ikke faae i Hovedet. Hvad siger Du ellers om Sillerisuppe med Olive i; jeg forsikkrer, at det smager meget godt. Jeg har ogsaa lært Madamen at lave Peberrod, men det kostede Kniffe kan Du troe, da jeg Selv egentlig ikke vidste Besked. Jeg har nok hørt tale om, at der kommer Suppe paa Peberroden; det sagde jeg altsaa, at hun skulde gjøre, men nå fik vi noget umaadelig tykt noget, som smagte af Ingenting. Det var altsaa langt fra Meningen mærkede jeg nok. Jeg bad hende derfor næste Gang at gjøre den tyndere, men det smagte som Tungen ud af Vinduet. Jeg spekulerede nu paa hvad Fanden kan da det Kram feile; endelig tænkte jeg, der maa vist noget Sukker og Salt i og ganske rigtig, saa kom det sig, men blev dog neppe meer end passabelt. Forleden spiste vi kogte Frølaar, der smage som Kyllingesteg. Saa herlig leve vi og Prisen er billig, saa Du kan troe Christen Pottemager er glad ved at kunne spise saagodt for 12 Kreutzer.«

»Idag til Middag«, skriver han i et senere Brev, »har jeg havt

Klipfskegilde hos mig. Giæsterne vare Morgenstern, Magisteren (Velschow) C. Hansen og Christensen. I Sonnes Tid har her ofte været Klipfskegilder.

Vinteren er nu meget streng, men jeg glæder mig til For-aaret, naar Randselen skal paa Ryggen. Det er nu næsten afgjort, at Kirner og jeg gjøre Touren sammen, hvilket jeg er uhyre glad for. Han og Morgenstern ere de flinkeste af alle de unge Kunstnere her. Han er en munter flink Fyr, som Naturen og Kunsten glæde umaadelig og som kan finde sig tilrette uden at blive gnaven, en stor Ting især paa en Fodreise. Smuk er han og en stor Strik. Pigebørnene kunde ligesaagodt lide ham som hans smukke Arbejder. Fearnlai og en Genremaler Petzl ville i Sommer være i Biergene. Begge gaae derpaa til Italien. Kirners og min Bestemmelse er det at gaae herfra i de sidste Dage af April eller de første Dage af Mai og da giennemstreife Alperne paa kryds og tværs paa alle Kanter i Mai, Juni, Juli og August. Vi ville ind i de allervildeste Egne, hvor ellers Ingen kommer og i September gaae vi ned i Italien, besee Norditaliens Steder i Septbr. og Octbr. og derpaa til Rom — Hurra!

Jeg er i denne Tid blevet Medlem af Selskabet Liederkrantz og efter Udnævnelsen »Ew Wohlgebohren« — man bliver dog til Noget efterhaanden — og jeg gaaer nu tillige ind i Selskabet Frohsinn, hvor der gives Concerter og Maskebal 4 Gange om Maaneden. Kneipelivet kiender jeg nu og maa see hvorledes det gaaer til i det saakaldte galantere Selskab. Jeg troer imidlertid for længesiden at have bemærket, at de deri staae langt tilbage. Bairernes Hovedmærke synes at være en vis Plumphed. Dette viser sig i Forholdet imod Damerne, om hvem det paa den anden Side maa tilstaaes, at disse i Almindelighed ogsaa opføre sig vanskelig nok. Beskedenhed eller Tilbageholdenhed synes ikke at være en Hovedsag for dem. Kongen selv skal engang have sagt: »Leider, mein München wird fast ein Bordelhaus« og, lægger man til her, »er Selbst der Wirth.«

Da jeg igaar kom hjem fra Liederkrantz faldt det mig ind, at det maaskee kunde interessere Dig at see hvorledes Damerne her frisere sig. Kun meget faa unge Piger bruge Krøller. Nr. 1 og 2 paa vedlagte Blad ere Damer. Nr. 3 en Borgerpige med sin Riegelhue. Denne er enten af Guld eller Sølv, kun sort, naar de have Sorg. Nr. 4 og 5 Bondedressen fra

Nordbaiern. Huen og Baandene ere sorte og i Nakken have de en Guld eller Sølv-Pul. Nr. 6 en Bondepige. Huen af Guld med sorte Baand. Nr. 7 og 8 Bønderpiger fra Biergene. De have sorte Bæverskindshuer med Guld i Nakken. Nr. 9 er en Augsburgers Bondepige. Huen af sort Fløiel med sorte Baand. Karlene ere forskjellige Bønder. De have næsten i hver By Forandringer paa deres Dragter, som de meget nøie overholde. Riegelhuerne ere en nydelig Pynt. Paa mit Maleri faaer jeg et Par unge Piger med Riegelhuer, som characteristiske for et Münchener-Ølhuus, hvor Damerne ligesaavel som Mændene søge, kun ikke som Mændene, hver Aften kunde man sige.»

December 1831. »Lille Juleaften vare Fearnlai, Christensen og Morgenstern hos mig og tracteredes med Risengrød, Gede med Smør og Peberrod samt Æbleskiver og 1 Flaske Viin til hver. Juleaften paa Viinkneipen hos Finck, hvor alle Malerne komme sammen. Dette har jeg egentlig ikke videre Lyst til, da det vil gaae umaadelig løs paa at drikke. Vi kom derfor ikke derhen før Kl. 10. Jeg gik væsentlig derhen, for at see hvorledes de fromme Historiemalere (Corneliussianerne), som vi ellers ikke synderlig komme sammen med, skabe dem. De er alle uden Undtagelse plagede af Forfængelighed og Overmod, prale kunne de og snakke om Geist og Grossartigkeit und dass alles unestetisch ist, som ikke er i deres stive maniererte Manner, men i denne Tid er der i Kunstforeningen udstillet et saadant æstetisk Historiemaleri, som er en reen Skandal paa dem. Hos Fincks har der været en umaadelig Hallo og Triumph hos alle de uæstetiske Genre og Landskabsmalere over Historiemalerne, at de endelig saaledes falde i Plukkefisker med al deres Geist og andre Fortrin. Sielden eller næsten aldrig faae disse fromme Malere noget færdig, men naar de saa komme saa er det noget godt. Jeg kom hjem fra Samlingen paa Viinkneipen Kl. 5. De fromme Malere ere rigtignok nogle kunstige Snegle. Julen var iøvrigt fordømt kiedelig. Gaderne tomme. Alle Folk ligge i Kirkerne og skabe dem, holde Stævnemøder etc.

For nogen Tid siden, da jeg tegnede Christensen til hans Kone, tænkte jeg, Du skal dog ogsaa sende Din Marie et ordentligt Portrait af Dig, hvorfor jeg fik Kaulbach (Cornelius bedste Elev) til at tegne mig. Jeg vilde helst, at Kirner skulde tegnet det, men han havde ikke Tid dertil. Ellers troer jeg

dog, at dette ligner mig godt, noget alvorligt seer det rigtignok ud, men dette har jeg selv bedet ham om, da jeg ikke kan lide smilende Portraiter. Du seer der hele min Person fra Top til Taa saaledes som jeg staaer og gaaer her. Hvad vil Du synes om alt det Skiæg? Din Ring er ogsaa derpaa.

Nu skrive vi da 1832. Det vil blive et af de interessanteste Aar som jeg faaer i mit Liv. Kiære Marie, hvor føler jeg mig lykkelig, naar jeg tænker paa, hvormeget jeg skal see og opleve i dette Aar. Jeg vilde ikke bytte Kaar med hvilket som helst man vilde byde mig. Jeg føler mig saa lykkelig som det er muligt man kan være. Jeg kan reise hvorhen jeg vil og gjøre og lade hvad jeg vil, kort, Alt staaer aabent for mig og naar jeg saa tænker paa, at jeg har Dig naar jeg kommer hjem, saa har jeg Alt hvad jeg ønsker mig.

Mit Maleri har jeg da ikke faaet færdigt endnu. De mange Studier jeg har maattet gjøre dertil have taget mig saamegen Tid hen. Der kommer omtrent 40 Figurer derpaa og Stykket er noget over 2 Alen bredt og 1½ Alen høit. Det koster Kniffe kan Du troe. Jeg slider forbandet i det, for at blive betids færdig dermed.«

Januar 1832. »Livet er nu muntert nok her i Carnevalstiden. Maskerede Pigebørn løbe allevegne omkring ogsaa i Cafeerne. En saadan tog mig forleden Aften hos Fincks i Skiæget og løb sin Vei med et — behüte Dich Gott. — Forleden Aften kom vi alle maskerede hos Fincks. Jeg var Matros. Mit Haar og Skiæg havde jeg sværtet sort, dernæst havde jeg gnedet mit Ansigt og Hals ind med en Blanding af Rødkridt, Zinobes, rød Okker og terra di Cassel, hvilket Du kan troe gav en god Kiødfarve, paa Hovedet havde jeg faaet en engelsk Matroshue. Ved Ørerne havde jeg 2 Proptrækkere, som min Værtindes Datter lavede mig, blaastrøbet Skiorte, ingen Trøie eller Seler, et rødt uldent Tørklæde om Halsen og hvide Beenklæder, som jeg havde smurt, saa at de saae tiærede ud. Jeg saa ganske vist ud som En, der havde passeret Linien, de Andre sagde som en sand Bandit. Krumpigl havde jeg malet, saa at det gjorde stor Lykke. Jeg fandt nemlig paa at male ham et Par Øine paa de øverste Øielaag, naar han holdt Øinene lukkede. Øiebrynet benyttede jeg som Kant af Øielaaget for de nye Øine og malede for disse et Par nye Øiebryn oven-

over paa Panden. Dette gjorde ham aldeles ukiendelig. Ingen Fanden kunde begribe hvorledes det hang sammen med de 4 Øine. Der var iøvrigt paa denne Maskerade ein Professor der unentdeckten Wissenschaften, en ægte tysk Opfindelse.

Jeg har nu været paa 2 Baller i Frohsinn. Localer er brillant, Belysning m. v. Dandsen derimod finder jeg var daarlig, hverken Herrerne eller Damerne dandse som i Kbhvn. og tee dem i det Hele klodset. Herrerne behandle Damerne der som paa alle andre Steder paa en for mig ufordragelig Maade som Tøse næsten og Conversationen svarer dertil. Officiererne synes jeg især lade meget tilbage at ønske. En vis Plumshed og Raahed synes i det Hele at være en Hovedfeil hos Bairerne og fortrinlig i Militairstanden. Officiererne see ud som Underofficierer ellers, men ogsaa de civile Embedsmænd see i Alm. ud som Told- eller Politibetiente, det er Ansigt, Manerer, Maade at tale paa, Klædedragt etc. Det kommer naturligviis fra det evige Ølhuusliv. Det ærgrer mig ordentlig at see Officierer og Studenter saaledes, deres Ansigter vise, at de ikke have befattet dem med sønderlig andet end Svir og Sværm og man hører dem ogsaa væsentlig kun at tale om at drikke og fægte samt om Commers. I Nordtyskland fandt jeg dem ganske anderledes.

Kunstnerne her spille en stor Rolle og ere vel antagne. Her er en frygtelig Mængde af dem og naturligviis en Mængde Stympere, men paa den anden Side ogsaa Folk, der have vasket sig f. Ex. Peter Hess, en gedigen Kunstner i alle Henseender; hans berømte store Tyrolerslag er et Maleri, som man ikke for ofte kan see, bestandig opdager man nye Skønheder. For at erholde et Navn var det Stykke nok. Han er en lille forsvoren Karl med en frygtelig Knebelbart og har selv været med i flere Batailler, hvilket man ogsaa kan see i hans Maleri paa det mageløse Liv, der er i Alt og hvorledes det Momentane er bestemt grebet. Her har været 2de Kunstnerfester, en, som blev gjort for Peter Hess paa Mänderzweig, vi vare 6 Vogne og 10 paa hver Vogn; den anden for Cornelius ved Staremberger-Sø 3 Miil herfra, vi vare ligeledes 6 a 7 Vogne og 1 Vogn med Musik, alle behængte med grønt Løv. Da vi kom derud seilede vi paa Søen i ligesaa mange Baade, Musiken i en Baad for sig, saa spiste og drak vi og dandsede.

Jeg dandsede ogsaa med Cornelius og han kyssede mig 3 Gange (han var lidt fuld).«

»Nu«, skriver han den 5te Febr. 1832, »har jeg seet og gien- nemgaaet en Deel og dermed siger jeg Stop med dette Liv. — Jeg vil nu for Fremtiden kun have det Alvorligere for Øiet, nemlig mit Maleri, som har været Stifbarn i forrige Maaned. Jeg kalder det Din Broder og tænker, at Du skal faae Glæde af ham. Jeg har iøvrigt i Jan. Maaned været syg fra den 4de til den 16de med heftige Mavesmerter, Diarrhoe og Opkastelse. Lægen kaldte det Betændelse i Leveren. Jeg kunde ikke vende mig selv, saa mat var jeg. Krumpigl, Kirner og Christensen vare trolig hos mig Dag og Nat. Nu er jeg Karl for min Hat igjen, men seer ud som om jeg havde spiist Faarekyllinger. Du var blevet bange for mig, hvis Du havde seet mig, min Næse var bleven ganske spids. Kinderne havde det taget paa og dertil det store Skiæg.

Indlagte lille Tegning, som jeg gjorde engang i December Maaned sender jeg Dig for Løiers Skyld. Du seer mig med Randselen paa Ryggen, saaledes som jeg gik med Morgenstern i Biergene i de 3 glade interessante Uger, hvorom vi saa ofte tale og som jeg aldrig glemmer i mine Dage. Et lille Billede fra denne Fodreise skal jeg give Dig. Vi gjorde en Tour fra Partenkirchen til en Alpese, som ligger ved Foden af Zugspitz. Paa Veien mødte vi 3 unge Bønderpiger, som kom fra Kirke; med dem fulgte vi nu og de viste os en bekvemmere Vei til at bestige Bierget. Det var en frygtelig hed Dag, Pigerne fik Lov til at gaae under vore Parapluier, hvilket morede dem meget og som alle unge Piger paa 16, 18 Aar fnisede de under disse interessante Omstændigheder i et væk og fandt Alt uhyre morsomt. Vi kom endelig til Søen og et venligt lille Huus, hvor vi traf lystig Commers. En Hob Gensdarmer af Grændsebevogtningen var der samt Choleracordonsoldater. Husets Folk bestod af 2 unge Karle, en gammel Mutter og 5 Piger, foruden at der kom 4 i Besøg. Du maa nu ikke tænke Dig disse Bønderkarle som vore, man kunde snarere sammenligne dem med vore Matroser, kraftige lystige godmodige Folk. De bleve umaadelig glade ved at see os komme, jublede os høit imøde og vare strax Kammerater med os; de ere vante til Besøg af Malerne og kiende dem næsten alle ved Navn.

De spurgte nu til En og nu til en Anden og naar de hørte om en, som de godt kunde lide, saa hed det gierne: »jo! der is a Maliftskerl und lustiger Bub, sju su su sui, sui,« og med denne Frydejodlen grebe de foran i Skyggen paa Hatten, svingede den paa en egen behændig Maade eengang rundt og paa Hovedet igjen, originale Folk og umaadelig lystige og saaledes ere de i Alm. alle i det baierske Høiland, i Tyrol skulle de være mere alvorlige, ofte melancholske. Da vi kom ind i Huset fik strax den ene Karl sin Zitter frem og en anden dandsede en Tour med Pigerne. Han var næsten ligesaameget paa Hænderne som paa Fødderne og var han paa Benene, da gik det i en Klappen med Hænderne i Tact efter Musiken, snart paa Laarene snart paa Læggene og paa Knæerne og Hælene og med Albuerne paa Knæerne; derpaa svingede han Hatten og kastede den over paa Pigens Hoved og sig selv paa Ryggen paa Gulvet og derpaa med et Reiespring igjen paa Benene. Alle hans Bevægelser vare bestandig henvendte imod Pigen imedens hun bestandig dreiede sig rolig rundt i Vals. Efter Dandsen kom Middagsmaaltidet, som var tarveligt nok, Kartoffler som vi dypede i Salt. Drikken var Vand. Maaltidet indtoges i Kiøkkenet foran Ildstedet, hvorpaa Fadet med Kartofflerne stod og om det, som vi kunde bedst, Pigerne, Karlene, Soldaterne og vi.

Christensen har havt Brev fra C. Hansen fra Rom, hvortil han og Magisteren ankom før Julen og have spiiet deres Julegrød med Thorvaldsen. Sonne havde lavet Julegrøden og saa god havde de aldrig faaet den.»

Den 13de Marts 1832. »Jeg har i længere Tid gaaet og skrantet, min Mave har været i total Uorden, jeg havde ondt af Alt hvad jeg nød og dertil en ubehagelig Trykken for Brystet. I de sidste 14 Dage har jeg imidlertid været rask og jeg formoder, at det bidrager dertil, at jeg gjør mig mere Motion, men Climaet er diævelsk her. I disse 14 Dage har mit Maleri faaet et godt Skub fremad; jeg har i den Tid næsten faaet giort ligesaameget som i hele Jan. og Febr. Maaned, uagtet jeg hele Tiden syntes, at jeg var flittig, men det batter ganske anderledes, naar man er rigtig rask og oplagt. Jeg har i den senere Tid begyndt at faae Besøg. En Kunsthandler Artaria, som har en betydelig Kunsthandel i Tydskland; en Professor Oppenheimer fra Franckfurth, ligeledes Dyrmaaler Carl Hess;

men nu kommer det Bedste, en Grev Arco, som er en stor Kunstelsker, af dem, der ikke snakke om det, men han køber Malerier. Han har spurgt Fearnlai, om han vidste hvad jeg vilde have for mit Maleri. Nei! sagde Fearnlai, jeg veed, at han sætter ingen Priis paa det førend det er færdigt, men jeg kan sige Greven, at det bliver dyrt, dersom han sælger det her, da han er vis paa at kunne sælge det, naar han sender det hiem.

Det gjorde Helvedes Opsigt i vor Gade, da den brillante Vogn kom og holdt udenfor min D r. Greven var klædt i sorte Fl iels Beenklæder og Vest og en mørkegrøn Fl ielsfrakke. Jo jeg takker, Nabolauget har rigtignok faaet Respect for mig.

For noget over 3 Uger siden (i Febr.) reiste Christensen herfra med Portraitmaler Riedel. Han reiser for hurtigt, ligesom K chler og Petzholdt gjorde. De fl i giennem Tydskland og vare kun 8 Dage i München. I den Tid kan man Intet see og naar de saa engang komme hiem erklære de rask væk, at i Tydskland staaer Kunsten paa et lavt Trin, at der gøres Ingenting, naturligviis fordi de ingen Ting have seet. Jeg har nu ved mit længere Ophold her lært mange dygtige unge Kunstnere at kiende, som de slet ikke veed existere f. Ex. Kirner, Petzl en Helvedes Karl, Kauffmann, Kaulbach, Kaiser, Krola!, Morgenstern, Fearnlai. Saaledes var da i Guds Navn Portraitmaler Jensen ogsaa her i München og Fearnlai havde taget sig paa at følge ham omkring, men han ærgrede sig rasende over ham, for han løb som en Tosse omkring og saae igrunnen Intet. Paa det store Galleri var han strax færdig med alle Værelserne og spurgte blot om, hvor skal vi nu hen, hvor skal vi hen herfra. Man kan ligesaagierne kaste Pengene i Rendestenen som give saadanne Folk Reisestipendium. Jeg reiste ikke med Christensen, vi vilde knap kunne følges 10 Miil sammen endsige til Italien. Jeg søger den frie Natur og paa afsides Steder, hvor helst Ingen kommer, der opholder jeg mig; han maa søge Byerne.

Du skriver, at jeg gierne kunde fortælle Dig lidt mere om Din Broder (Maleriet Fincks Kneipen), hvorledes han seer ud og hvordan det gaaer med ham. Ja! ki re Marie, det gjorde jeg ogsaa, naar Du alene l ste min Breve, men naar Andre

læser dem taler jeg Intet derom, det veed Du nok, at jeg ikke kan lide. Engang ved Leilighed skal jeg nok sende Dig et lille Extrabrev, hvori jeg vil omtale det og mere Andet jeg har under Arbeide og som jeg af samme Grund slet ikke har omtalt.»

Den 14de Mai 1832. »Jeg fortsætter ikke mit Brev idag med saa fornøiet Sind som igaar, for tænk Dig et Uheld jeg havde igaaraftes med mit Maleri; det faldt om tilligemed Staffeliet og Ryggen af en Stol, som stod foran det, gik igiennem det og gjorde et Hul paa 3 Qvarteers Længde deri. Forestil Dig min Forskrækkelse, jeg stod et Stykke derfra og vaskede mine Pensler af, en af mine Bekiendtere stod hos, men saae ud af Vinduet. Med Et styrter det hele Væsen om og inden jeg fik Tid til at redde var Stoleryggen allerede igiennem Lærredet, da det store svære Staffeli faldt ovenpaa. Ulykken er dog ikke saa stor som den kunde have været. Det staaer vel til at reparere og imorges tidlig har jeg bragt det til en Hr. Fischer, som restaurerer Malerier paa det Kongelige Galleri og som har lovet mig at spænde det paa nyt Lærred og udfylde Hullet; der gaaer heldigviis en Gesims paa Loftet, hvor det er, hvilken jeg haaber skal bedække det saaledes, at man ikke skal kunne see det. Tænk Dig, havde Stolen staaet et Qvarteer nærmere, da var den gaaet igiennem Hovederne og da havde der naturligviis Intet været at gjøre. Imidlertid er det Skade nok; jeg var halvveis i Opmalingen og maa nu male om, da det ved Opspændingen paa det nye Lærred bliver fordærvet.«

I samme Brev skriver han længere hen, at han en Aften havde været sammen med Fearnlai, Abrahams fra Kiøbenhavn og en Dansk, som siden 1815 har opholdt sig i München, hvor han er Redacteur af en Avis, en Hr. Birch, Søn af den bekiendte Conferentsraad Birch. Abrahams kom tilfældigviis til at fortælle, at saakaldet græsk Major Fabritius var kommet til Kiøbenhavn og nu gav Birch følgende Bidrag: at den Kiæltring ogsaa havde været i München, bedraget Gud og Hvermand og var derpaa echapperet, imedens han ved en Indbydelse til hans Creditorer om paa en bestemt Tid at samles hos ham for at modtage Betaling havde bragt dem sammen i hans Bolig til stor Forundring for hans Værtinde, der ikke havde seet ham i et Par Dage og nu maatte slaae sig sammen med de Andre om at renoncere.

*

I Slutningen af Brevet forekommer den Bemærkning: »Bairerne have en snurrig Maade at klare Tingen paa, naar man ikke kan forklare sig, ikke veed hvad man skal sige, saa hielpe de sig, men ikke Andre, ved et »das Ding, das Ding«. Thomsen derhjemme opvarter os med »den Ting den, Ting, hm!« naar han staaer for et Billede, som han ikke kan bedømme, men giver saa Orakelsvar i Tydelighedsyttringen »den Ting«. Han har vel lært det her i München.»

17de Juni 1832. »Jeg kan næsten ikke faae det i mit Hoved, at jeg har været 9 Maaneder i Udlandet. Du ønsker vel, at den øvrige Tid ogsaa var gaaet. Jeg maa oprigtig sige Dig, at det gjør jeg ikke. Jeg glæder mig vistnok til engang at komme hjem igien, men jeg ønsker mig dog ikke disse lykkelige Dage forbi, som jeg indseer, at jeg aldrig i mit Liv faaer mere. Jeg er mig dem bevidst og det gaaer mig ikke som saamange, der først indsee det, naar de ere komne hjem og da fortryde, at de ikke ret have nydt dem. Jeg tænker og maa ofte tale derom, hvor lykkelig jeg er — ingen Sorger eller Bekymringer — som en Fugl i Luften er man.

For omtrent 8 Dage siden fik jeg mit Maleri igien hjem og nu, da jeg har malet det over igien, kunne de, der ikke have seet Hullet, ikke finde hvor det har været og bagpaa sidder nyt Lærred over hele Stykket. Nu kan Du troe, at jeg smører paa igien. Jeg er oppe hver Morgen Kl. 4 og Kl. 5 begynder jeg at male og giver mig neppe Tid til at spise og drikke, er ret i mit Es. Ifald det vil gaae efter min Beregning saa er dette Brev det næstsidste som jeg skriver her fra München. Kirner bliver omtrent til samme Tid færdig med sit Stykke. Naar begge ere færdige blive vi blot 8 Dage til her i Byen medens de ere udstillede, da drage vi bort.»

»Efter Frohenleichnahm følger 3 Dage Bockbier. En Berider Löschhorn er fortiden den stærkeste Bockdrikker i München (indtil 24 Mass Bock paa en fidel Dag). Mit Skiæg tildrog mig forleden Dag følgende Tiltale eller Omtale fra hans Side, idet Fearnlai og jeg traadte ind i Kellern — »Ach Himmel, Hrr Gott, Saperment von Bintheim, da is ja Socrates! Schau Leut, da lass i mi gfallen, wenn i so en Bart hätt, da wollt ichn gleich stehen lassen, Gsundheit Socrates.«

18de Juli 1832. »Du er min bedste Skat paa Jorden og

derefter kommer min Kunst — uden min Kunst var jeg Intet. Jeg maa dog søge at komme det Maal, som Ingen naaer, saa nær som det vil staae i min Magt og saa vil jeg være uden Frygt for hvad der videre kan komme, med Guds Hielp klarer jeg det vel; min Trøst er, at Verden er stor; kan man ikke leve paa et Sted saa paa et andet, en Kunstner kan overalt søge sit Brød. Det er min faste Beslutning, dersom det ikke vil gaae hiemme, da uden Betænkning at reise bort med Alles. Jeg vil ikke plage mig af Patriotisme og fast forhungre under Slid som Gebauer og Eckersberg og næsten Alle leve de jo et Hundeliv. Naar man sammenligner det med Kunstnernes Liv her og saaledes som de her blive skattede, da er det frygteligt hiemme hos os. Naar jeg tænker mig hvorledes vi ere afhængige af Prinds Christian; man maa jo krybe for ham som om man var Tiggere. Her er Kongen glad, naar dygtige Kunstnere ville leve i hans Land og giver dem store Gehalter, naar de blot ville blive; Cornelius har f. Ex. 3000 Gùlden aarlig, Hess 1 eller 2000. Hiemme har Eckersberg 300 Rd. og bliver behandlet som en Malersvend. Jeg seer ikke andet end at det bliver nødvendigt, at Nogle vandre bort, naar alle de komme hjem, som nu ere i Udlandet. Det er jo umuligt, at saa Mange kunne leve i et lille Land, hvor der neppe er 10 som kiøbe Malerier og derhos Alle betale slet. Her faaer en Begynder mere for sine Arbeider end Eckersberg faaer hiemme. Høyen og Thomsen; ja det kan nu være godt nok, men de giøre mere Skade end Gavn med deres Snak og dem er man jo bange for som for Satan selv, at man skulde giøre Noget som ikke gefalt dem; ja det er Mændene og Gud bevare os.

Jeg har havt flere Anmodninger om at male forskellige Portraiter, men da jeg ikke bør blive her længere har jeg afslaaet dem. Jeg havde saaledes Besøg af en Excellence Grev Rechberg med Frue, som begge vilde males, men det hialp ikke, jeg kan ikke indlade mig paa den Portraitmalen her. For en 14 Dage siden var der nemlig et lille Genremaleri i Kunstforeningen af Petzl, hvor han selv var paa Stykket og ham havde jeg malet. Dette havde gefaldet en Deel, som opsøgte mig og vilde, at jeg skulde male dem. Iblandt andre havde Fearnlai i Commission fra en af de berømte Malere her, Ba-

taillemaler Adam, at jeg endelig maatte male ham hans Datter, men jeg har afslaaet det, fordi jeg nu vil bort herfra.

Mit Stykke glædede Rechbergs saameget og de glædede dem til at det blev færdigt og udstillet her og veed Du hvad de sagde: at de ikke kunde begribe, hvor saa udmærket en Maler kunde være saalænge i München uden at man havde hørt om ham, thi ellers vare de komne meget før til mig og da havde jeg dog maaskee antaget Bestillingen. Er Du nu fornøiet med Din Maler? Nu til noget Andet. Aarsagen til at jeg dennegang skriver noget senere er, at jeg i en 8te Dage har gjort en Tour ind i Biergene med Fearnlai og Petzl. Vi vare saa trætte af at arbeide, at vi besluttede at gjøre denne lille Tour til Opmuntring. Touren gik til Schliersee, Tegernsee og Tøltz, som har det bedste Øl i Baiern. At jeg nu er bleven vant til Øllet kan sees deraf, at jeg drak paa denne Tour daglig 5 Mass. Heri Byen drikker jeg kun 1^{1/2} Mass om Dagen. Jeg har befundet, at man maa drikke Øl her, naar man vil udholde Climatet og jeg befunder mig meget bedre siden jeg drikker mere Øl.*

Den 26de Aug. 1832. »Min kiæreste M. Nu er jeg da endelig kommet saavidt, at jeg om faa Dage afreiser herfra München. Reisen er bestemt til idag 8te Dage, hvorhen skal jeg strax sige, men først maa jeg fortælle Dig, at jeg i forrige Uge blev færdig med mit Maleri og har solgt det til Fearnlai for 550 Gylden, hvorhos han, naar vi komme til Rom, maler et lille Billede til mig. Det forundrer Dig vist, at han har kunnet kiøbe det og mig kom det ogsaa uventet. Forrige Søndag kom han op til mig, da jeg netop var ifærd med at male det Sidste, saa siger han: dersom nu Bolciano kommer til Dig og vil kiøbe Dit Stykke, hvad vil Du saa forlange? 50 Caroliner; det vil jeg give Dig og maler Dig et lille Maleri ovenikiøbet; top! det er et Ord, saa er Stykket Dit. Vi lode nu 1 Mass Øl hente og drak paa Handelen som andre Prangere. Det var en god Reiseskilling jeg fik der, ikke sandt? Jeg har endnu ikke kunnet udstille Billedet, da der er saamange dunkle Farver derpaa, som tørre langsomt. Det er rigtignok slemt, at jeg maa bort herfra inden jeg faaer at høre hvad man siger om det, men Morgenstern har lovet at skrive mig til og lade mig det vide. Naar det har været udstillet 8 Dage i Kunst-

foreningen tager Lithograph Hohe, som er Fearnlais Commissionair, det hjem til sig og hos ham staaer det indtil October, da det kommer paa Udstillingen her. Til Foraaret bliver det sendt til Hamburg til Udstillingen der og derfra til Christiania eller maaskee først til Berlin til Udstillingen der. Nu er jeg dog glad ved, at jeg ikke rev det istykker da Hullet kom i det; jeg var ikke langt derfra i min Desperation, da jeg saae Stole-ryggen igiennem det.

I denne Tid maler jeg et Knæstykket i naturlig Størrelse, Portrait af Historiemaleren Kaulbach. Der var nemlig i Vinter en Deel slette Portraiter udstillede, som dog gjorde nogen Lykke, saa tænkte jeg, Du skal dog vise dem et af andet Slags og valgte ham, fordi han har et overordentlig deiligt Hoved, hvilket naturligviis vil bidrage meget til den Effect det vil gjøre. Jeg faaer en historisk Composition af ham derfor, som han bringer mig næste Aar, naar han kommer til Rom. Jeg har malet ham med Kappe og spids Hat med bred Kant om, som de gamle Malere have brugt og bagved er Solens Nedgang, brillant malet af Morgenstern.

Vilde jeg nu blive her i München kunde jeg fortiene mange Penge, for nu er jeg bleven bekjendt her, men det nytter ikke, nu maa jeg bort. Det er ikke min Hensigt at gaae løs paa at tiene Penge, men jeg vil see at lære Noget, det er det jeg vil og ikke tiene Penge ved Smaaportraiter, hvorved man Intet lærer. Nu om Reisen. Vi gaae om 8te Dage herfra til Salzburg, Berchtesgaden, Salzkammergut, Steiermark, Triest, Venedig og videre til Rom. Fodtouren bliver henved 100 Miil. Jeg er saa glad for at jeg nu igjen skal paa Reise og min Dragt og Oppakning paa denne Reise maa jeg dog beskrive Dig. Jeg har Gudskelov ingen Afsked, som ligger mig syndelig paa Hierte, dog gjør det mig virkelig ondt at forlade Morgenstern og de mange Andre som ere bleven mig kiære. Min Værtindø gaaer da og klynker hver Dag i denne Tid. Naar jeg kommer ind i Stuen og beder hende besørge et eller andet for mig, saa gaaer Historien, ofte med Taarer, strax løs: »Ja Hr. Bendz jetzt haben wir Sie nur acht Tage bei uns, just mache ich ihnen nur siebenmahl Caffè und Mittagsessen und zweimahl dies und einmahl das« og dødt og eensomt faaer hun det rigtignok naar jeg reiser, thi da reiser ogsaa de andre

Malere som boe nedenunder og hendes Søn er i Biergene og Datteren paa Landet og hun er vant til at vi gjøre et Fandens Spectakel, jo lystigere jo bedre siger hun.

Men det var min Reisedragt. Jeg har ladet mig gjøre en mørkeblaa Frakke ligesom min gamle sorte med mange Lommer paa og dertil et Par Beenklæder af hvidt og blaatribet Dynevaar, Petzl, Fearnlai, Kirner og jeg alle eens; paa mine Vandresko har jeg ladet Saalen og Hælene overalt beslaae med smaae Søm, paa Hovedet en graa Kaskiet med bred Skygge, Randselen med alle mulige Beqvemmeligheder, et Rum til reent og et til Skidentøi, en Indretning til at spænde min Malerkasse paa, paa Siderne Lommer til Blærer og Olieflasker, ovenpaa et Blikfouteral til Papir, ved Siden af den Stolen og Parapluien og dertil en Rem med en Feltflaske med Viin paa den ene Side og paa den anden en flad Taske til Tobak, Pibe og deslige. 3 Skiorter tager jeg med, 1 paa og 2 i Behold, 4 Par Sokker og 1 Belte. Det er det Hele. Min Kuffert sender jeg i denne Uge til Rom. Vore Kapper og Sligt sende vi til Triest. Jeg har uventet havt Brev fra Venedig fra en gammel Ven, min Søn Ditlew Blunck; det var ham som gav mig Navnet Vatter Bendz og saaledes var ogsaa Udskriften paa hans Brev. Med de Sager, som jeg førend jeg reiser herfra, sender hiem til Dig følge Aftryk af et Billede af Dig, som jeg har ladet Svenskeren Cardon lithographere, samt 2 Malerier, der ere rullede paa en Stok, som Du maa rulle op og lægge opslaaede paa et sikkert Sted, hvor de Intet komme til.»

D. 5te Sept. 1832. »Nu! endelig kiæreste M. har jeg indpakket og skriver de sidste Linier herfra. Om en Time gaae vi bort. Iaftes var omtrent 50 Malere samlede til Afsked hos en Advocat Hirnais. Det gik lystig til kan Du troe. Da vor Skaal blev drukket, maatte hver især staae op paa Bordet under Hurraraab. Idag følger henved 30 os paa Vei 2 Miil herfra, nogle tilvogns, andre ridende.«

»Kl. 6 om Morgenen d. 6te Sept. spændte vi Randselen, og der samlede sig omtrent 20 udenfor mig i 3 Vogne fulde og 3 tilhest. Vi skiltes i Perlach, hvor vi opholdt os en Time med hverandre. Hamburgeren Kaufmann fulgte os videre til Rosenhain; senere kom 2 andre Hamburgere, som opholdt sig i Nærheden, for at sige os Farvel.

Mine Malerier troer jeg, at jeg faaer Fornøielse af. Veed Du hvad de sige: at de ville giøre Opsigt paa Udstillingen.»

D. 21de Sept. 1832. »Vi have hidtil siden Afreisen havt meget smukt Veir, hvorfor jeg i lang Tid ikke har skrevet, da vi have benyttet hvert Øieblik til at male efter Naturen. Jeg har i den Tid malet 8 Studier, hvoraf 3 med Snebjerg i Baggrunden. Fordømt koldt er det om Morgenen og Aftenen at sidde og male i det Frie, men det giør mig ingenting. Det er forunderligt, at jeg aldrig er raskere end naar jeg er paa Reise. Den gode Ven Randselen er vor Doctor, den driver Sveden saaledes ud, at man næsten kan giøre som man vil, man behøver blot at bære den et Qvarteers Tid og man er som i russisk Bad. I den Henseende kan den nu være ret god, men ellers have vi den Alle lumsk i Kikkerten, især den tykke Fearnlai.»

D. 22de Sept. »Berchtesgaden, hvortil vi ankom over Inzel og Reichenhall. Idag skulde jeg saaledes være for Sidstegang i Baiern, dog det troer jeg ikke. Det gaaer mig altid om i Hovedet engang at gaae til München, thi jeg indseer ikke at det vil være muligt, naar de som ere i Rom engang komme hiem, at vi alle kunne leve i Kiøbenhavn. I München er jeg til alle Tider vis paa at kunne ernære mig og det endog uden Anstrængelse og der er man ubunden og lever for Kunsten. Naar jeg sammenligner Kunstnerlivet i München med det i Kiøbenhavn, da kan det næsten gyse i mig at tænke paa Opholdet hiemme; men jeg vil ikke tale mere om den Ting. Det giver sig i Tiden.

Kirner gik ikke med os, han er for svag og tager med sædvanlig Befordring til Venedig, for derfra at gaae videre med os; dog undgaae vi helst dette paa Grund af hans daarlige Helbredstilstand. Vi ere altsaa kun Fearnlai, Petzl og jeg.

Jeg sender Dig hermed en Tegning af min Person, saaledes som jeg seer ud i fuld Oppakning. Petzl har tegnet den i en Fart igaar Eftermiddag.

Vi leve heel eventyrligt og have ofte haarde Toure. Vi overnattede saaledes paa Bartholomæ ved Königsee tilligemed 4 andre unge Malere, som vi traf der, samtlige leirede i Hø, som blev bragt op i et af Værelserne. Det gik endda an, men næste Nat maatte vi, som ikke kunde komme videre paa

Grund af Veiret, blive hos Fiskeren ved den anden Ende af Königsee og tage Nattelleie paa hans Høloft, som var aabent for alle Vinde og regne og blæse gjorde det, saa at vi, uagtet vi borede os ned i Høet indtil Halsen, dog ingenlunde havde det godt. Men nu er det overstaaet.»

2den Octbr., Hallstadt. »I Solhuben besøgte vi en catholsk Præst som Fearnlai kiendte, en meget vakker og smuk ung Mand. Han blev meget glad ved at see ordentlige Mennesker, som han kunde tale lidt fornøftig med. At komme ind til en catholsk Præst paa Landet er rigtignok en sand Contrast af et Besøg hos en af vore Landsbypræster. Hos vore vrimler det i Alm. af Børn, her var Alt øde og tomt. Hos vore er der Overflødighed af Mad og Drikke, han lod i Kroen koge nogle Kartofler og hente noget Øl og da det var fortæret fulgte han os paa Vei.«

15de Octbr., Triest. »Iaftes Kl. 6¹/₂ kom vi efter en stræng Dagmarsch hertil og sluttede dermed vor Fodreise, hvis sidste 14 Dage især have været anstrængende, ikke at tale om den hyppige Syen Knapper i, Rimpen Sømme sammen og navnlig Strømpestopningen (thi rimper man Hullerne sammen gjør det Ondt i Fødderne). Vi maatte næsten hver Dag paa Bordet for at skrædderere, hvilket var ikke lidet Besværligt. 8 Dage marcherede vi uafbrudt fra Kl. 5 Morgen til Kl. 7 og derover Aften og vel at mærke med 40 Pds. Vægt paa Ryggen. Du skal dog ledsage os paa, rigtignok det værste, Stykke af vor Vei i Illyrien. Vi havde 8 Timers Vei til Spital. De sidste 7 af disse var det jævnligen øsende Tordenregn med Torden og dertil en frygtelig leret og bakket Vei, saaledes, at vi kun med stor Møie kunde arbeide os frem. Endelig naaede vi Spital aldeles drivvaade og udasede. Paa denne lange Vei kunde vi intet Sted gaae ind, fordi der var kun enkelte elendige Bønderhytter ved Veien, snart værre end denne. Næste Morgen maatte vi videre, men da Veien var næsten ufremkommelig og Regnen igien begyndte vare vi næsten fortvivlede, da vi endelig paa Veien til Villach fiskede en Bonde til at kiøre os til Byen. Det Kiøretøi skulde Du have seet. Denne illyriske Vogn var saa lav, at man saagodtsom traadte op i den. Man bruger ei Sæder i den Slags Landbefordring, men ligger i Vognen, hvilket faldt i Fearnlais og min Lod og midt i Vognen imellem os

maatte Petzl stille sin Malerstol, hvorpaa han under Latter balancerede imedens vi andre skreg, hvergang Vognen passerede et Hul eller en Steen og saaledes naaede vi endelig Villach.

Jeg befinder mig rask og stærk. Nu er jeg vænnet til Landvinen her og den bekommer mig vel; paa Reisen maatte vi hele Dage leve af Viin og tørt Brød og om Aftenen et Par Æg. Bønderne havde ikke Andet. Vi vare dog om Aftenen, naar vi kom til vort Bestemmelsessted saa muntre og fornøiede, naar vi kunde kaste Randselen og ret hvile os. Paa Søvn manglede det ikke. I Værtshuset paa Obtschinn havde vi igaar i det deiligste Veir, medens vi ellers meget have været plagede af Regn, et Syn, Solens Nedgang i det adriatiske Hav, til hvis Deilighed jeg ikke har seet Mage. Ogsaa Giensynet af Havet havde jeg aldrig tænkt mig kunde giøre et saadant Indtryk. Paa hele min Reise veed jeg ved Intet at være giennemtrængt af saa inderlig en Glæde, som i det Øieblik jeg saae det adriatiske Hav. Det var som jeg kan tænke mig Følelsen ved igjen at see sit Fødeland. Var det Giensynet af Havet der gjorde det? men jeg har aldrig i mit Liv kunnet tænke mig, at det kunde giøre et saadant Indtryk paa mig. — Vi skulle iaften hen og spise Østers og drikke Cyperviin med 3 norske Coffardicapitainer som ligge her paa Rheden.«

Den 16de Octbr. »Østerserne have bekommet mig meget vel, jeg drev det til 40. Petzl derimod har inat været ganske syg. Han har egentlig skrantet paa hele Reisen og havt bestandig Hoste og Snue. Mærkeligt er det, at jeg ikke har følt det Mindste paa hele Reisen. Førrend vi toge bort taledede de Andre om, at det dog var slemt, dersom jeg skulde blive syg paa Veien, hvad de saa skulde giøre, for dem Selv frygtede de ikke og nu har det Omvendte været Tilfældet.«

Venedig d. 25de Octbr., »hvor vi ankom d. 20de. Vi ventede flere Dage forgiæves i Triest paa Dampskibet fra Venedig, der blev holdt tilbage ved Storm og besluttede os endelig til at afgaae med et lille Skib, la corriera, hvor Leiligheden rigtignok var meget daarlig, men da Vinden var god trøstede vi os til en hurtig Overfart og altsaa Fredag Aften Kl. 9¹/₂ indskibede vi os. Kahytten var uheldigviis forud leiet af en Deel ungarske Officierer og Kabysen var saaledes, at jeg ikke dristede mig til at tage Ophold i den, altsaa var der ikke An-

det for end at slaae sig til Ro paa Dækket, hvilket var en temmelig drøi Tour uagtet Stormen havde lagt sig noget. Hele Dækket var saa tilpakket med Kasser, at der blot var en lille firkantet Plet foran Roret, hvorpaa vi kunde røre os lidt, men dette var ikke tilstrækkeligt til at holde os varme og tilsidst kom Søvnens saaledes over os, at vi, saa nødigt vi vilde, maatte lægge os i vor ikke bløde Seng, det bare Dæk. Her søgte vi nu en Plads bag en stor Kasse, som kunde tage Vinden lidt af for os og stuvede os saa tæt sammen, som muligt, men det var dog desuagtet en fordømt kold Tour kan Du troe. Vore græske Kapper, som Petzl og jeg havde kjøbt os i Triest hialp os betydelig, ellers havde vi ikke kunnet holde det ud. Jeg havde derhos været saa forsigtig, at tage mine 3 Skiorter paa og 2 Par Underbeenklæder, men Fanden veed vi frøs dog som Hunde.

Endelig var Reisen endt og vi steg iland paa Marcuspladsen. Maria! vi ere i Venedig. Naar vi foreløbig have seet os om her gaae vi til Padua, Vicenza, Citadella, Bassano, Castelfranco, Treviso, Pordenone, Udine, Palmanuovo, alle Fødebyer for berømte italienske Malere og i hvis Kirker deres bedste Malerier findes. Til denne Tour tænke vi at anvende 14 Dage, vende da igien tilbage til Venedig for derfra over Ferrara, Bologna, Ravenna, Forli, Florentz, Perugia at naae Rom til Juleaften.

Det var dog morsomt, ligesom vi vare stegne iland kom en Mand til os og sagde paa Tydsk — »Naa, mine Herrer, ville de nu være saa god at følge med mig, saa skal jeg føre dem til »das deutsche Wirtshaus«. Deres Tøi har jeg allerede fra Qvarantainen besørget derhen i en Gondol.« Vi bleve da høiligen forundrede, da vi ellers endnu ikke havde talet med Nogen eller sagt hvor vi vilde tage ind, men han vidste Besked om Alt, hvor vi kom fra og, som Du seer, hvor vi skulde tage hen. Vi maatte lee og fulgte ham og jeg kom til at tænke paa min münchener »Professor der unentdeckten Wissenschaften.«

Jeg mærkede allerede om Aftenen, at det ikke var saa ganske rigtig fat med mig, hvilket jeg naturligviis let kunde tænke mig kom fra Sætouren. Jeg gik derfor tidlig iseng og ventede, at det skulde gaae over, men jeg var om Morgenens slet ikke vel. Desuagtet stod jeg dog op og gik ud med de

Andre, men da vi havde besøet et Par Kirker kunde jeg ikke holde det ud længere og jeg maatte gaae hjem og i Seng. Heldigviis var der i Hotellet en gammel fransk Huusholderske, som strax tog mig i Cur: Lad mig blot raade, saa skal jeg til imorgen curere Dem, jeg veed nok hvad det er De feiler, jeg har cureret saa mange Reisende derfor. Hun gav mig nu bestandig varme Klæder paa Underlivet og saa kogte hun mig en Viinsuppe, det vil sige hun tog en Flaske Rødviin og kogte og deri rørte hun 3 Æggeblommer, noget Olie og Citron og andre Ingredientser, som jeg ikke veed. Heraf fik jeg 2 Portioner, den ene strax efter at jeg var kommet iseng og den anden til Middag, hvorved jeg næsten fik mig en Perial og svedte rasende. Henimod Aften kogte hun mig en Riissuppe næsten saa tyk som Grød og derpaa Parmesan. Kl. 10 nok en Flaske Viin. Den næste Morgen vare Smerterne forbi, jeg stod op og gik omkring med de Andre; men vi føle Alle, at der er en Forandring med os og at Climaet og Levemaaden virke paa os. Du kan nu neppe vente Brev igien førend jeg kommer til Rom. Jeg har nu forandret Reiseplan og Reiseselskab, jeg og de Andre. Jeg fortsætter Reisen med Blunck som jeg har truffet her. De andre ville reise hurtig for bare at komme til Rom og smøre paa igien. Det vilde jeg ikke. Da jeg nu engang gjør Reisen, saa vil jeg ogsaa opholde mig saalænge i Byerne, at jeg faaer Alt seet ordentlig og har Nytte af det, jeg vil ikke, som de, lade mig nøie med at see Malerierne een gang.“

Dette Brev blev det sidste fra ham. Han maa være kommet til Vicenza i de første Dage i Novbr., sandsynligviis syg. Han døde der af Inflammation i Maven d. 14de Novbr. og blev begravet d. 15de Novbr. 1832. Maleren Blunck med hvem han havde gjort Reisen fra Venedig til Vicenza var hos ham under hans Sygdom. En over denne af Lægerne Fiola og Hermann ført Dagbog blev sendt hertil.

Vi have nu fulgt Bendz paa Reisen indtil hans Død. Vi have ikke fortalt om ham. Hvad hans Breve derimod have fortalt os, jævnt og ligefrem i Opfattelse, Tanke og Fremstilling, er nedskrevet ikke som Memoire eller Bidrag til den; der ere ingen mærkelige eller spændende Forhold, ingen Begivenheder deri. Det er ad anden Vei, at det Meddeelte skal vinde den

Interesse, som kan blive det til Deel; men jeg har troet at Optegnelserne om denne unge begavede Kunstner med en fremtrædende Individualitet ikke burde undlades. De kunne maa-see faae en vis Betydning ialfald for et Fremtids Krav, thi Bendz indtager dog en fremhævet Plads iblandt Danmarks Kunstnere.

I 1845 kom jeg paa en Reise i Italien til Vicenza og søgte Bendz's Grav. Man havde paa Municipalitetet ondt nok ved at skaffe mig Graven paavist. Endelig lod man hente en meget gammel og tunghør Mand, Pietro Moli, der havde været portiere municipale og som, da han endelig fattede Sagen, erindrede, at han som Hielper ved Begravelsen havde fulgt Liget til Kirkegaarden og erklærede, at kunne paavise Gravstedet. Hvad han paaviste var en Grav paa St. Micheles Kirkegaard ved Muren i det vestre Hjørne af den Deel af Kirkegaarden, hvor apostatici begravnes. Bendz' Grav skulde efter Kirkebogen have Nr. 1343 del. 32. Det stod i Bogen, men ikke paa Pælen ved Graven. Pietro Moli fik sine Drikkepenge.

Fra Municipalitetet erhvervede jeg en Protocoludskrivt af følgende Indhold:

Vicenza 14. 9^{mbre} 1832.

Parrocchia St. Michele.

Denunzia il sottoscritto che Guillelmo Bendz, figlio del Podesta Bendz, nato a Odense in regno di Danimarca, dimorante Vicenza, domiciliato al civico Nr. 1713 di condizione Pitto-
tore, d'anni 28, mancò di vita li 14 alle ore 3 pmd sotto la cura dei Dr. Fiola e Hermann dopo il decubito di giorni 7 per infiammazione dei visceri, visitato dopo morte da me assistito dall infermiere Giovanni Daltosi.

Dr. Johann Fiola
Capo-Medico militare.

Li 15do

Visto dalla Congregazione Municipale, si ordina la tumulazione per li 15 alle ore 5 pomeridiana.

L' Assessore, Deputato sanitario
Giaccomazzi.

og fra Sognet St. Michele en Attest, der blev udfærdiget paa Tydsk og er af følgende Indhold:

»Wilhelm Bendz 1343 del 32 gestorben in das Gasthaus von Wittwe Teresa Lovoolivieri Gasse Catena, Haus Nr. 1713.«

Jeg besøgte det Huus og var i det Værelse, hvori han døde. —

Af et iblandt Brevene fundet Concept til et Brev til Professor Eckersberg vil mulig følgende Uddrag kunne have Interesse:

— »Hvad Kunsten angaaer gaaer jeg herfra med en ganske anden Mening end jeg kom hertil. Kunstnerne indeles, kunde jeg gierne sige, i Corneliussianerne (Historiemalerne) og Kaüfligkeitsmalerne (Genremalerne eller Malerne i de andre Fag) som de fromme Historiemalere kalde dem. Jeg anseer mig ikke competent til at bedømme og vel mindst den store Cornelius, men en Mening kan man have, man kan jo, naar man seer et Maleri ikke undgaae at fatte en Mening. Cornelius maa man agte som selvstændig og original Kunstner i sin Art, hvilket indsees jo oftere man betragter hans Arbeider, men en Skole troer jeg aldrig, at han vil kunne danne. Andre kunne ikke danne sig efter ham, han kan ikke meddele dem den Aand, der er i hans Arbeider. Hans Freskobilleder i Glyptotheket maa man beundre som et selvstændigt sammenhængende Værk; men førstegang man seer dem, ja man kan sige, at de giøre et ubehageligt Indtryk, saa afskyeligt ere de malede. Man siger nu nok, at Cornelius ikke agter det at kunne male (vel fordi han ikke kan det) og med ham alle hans Efterabere. Hermann og Kaulbach ere i den Henseende ikke hans Elever.

Iblandt Genre- og Landskabsmalerne har jeg derimod fundet en alvorlig Stræben imod det, som jeg ogsaa ønsker at naae. Jeg besluttede derfor at blive Vinteren over her, fordi jeg troede, at det kunde blive lærerigt for mig. Faa Dage efterat jeg var kommet her gik jeg en Fodtour med Morgenstern i Biergene paa 3 Uger. Jeg vilde samlet Studier til et Maleri, men Morgenstern raadede mig derfra, fordi der næsten hver Uge var udstillet et Billede, hvortil Motivet var taget fra Biergfolkens Liv. Da jeg kom tilbage til München og saae Livet i Caffehusene forsøgte jeg paa at fremstille dette og gjorde et Udkast, som jeg siden malede temmelig stort. I Forgrunden er der en Deel Malere, som jeg daglig kom sammen med og jeg har stræbt at giengive vort Lag. Der blev i Alm.

sunget 4stemmige Sange og Øldrikningen spillede en vigtig Rolle. I Baggrunden seer man ind i 2 andre Stuer. Jeg har forsøgt at male det ved Lysbelysning. Faa Dage førend jeg forlod München solgte jeg Maleriet til Fearnlai, der vil sende det til Udstilling i Hamburg og derpaa til Christiania. Desan-gaaende vilde jeg gjerne raadføre mig med Professoren; jeg er nemlig bange for, at Prindsen og Academiet skulle tage mig det Ilde op, skøndt det ikke er et Arbeide, som jeg med fuld Fortrøstning vilde sende hiem fra Udlandet. Jeg veed, at man er i Alm. lidt ubillig i Fordringen til de Arbeider, som sendes fra Udlandet og kunde maaskee ogsaa forglemme, at jeg knap havde været et halvt Aar hiemmefra, da jeg begyndte derpaa og Professoren veed, at i saa kort Tid kan man ikke gjøre saa stærke Fremskridt, som ofte forlanges blot fordi man er kommet til Udlandet. Imidlertid er Prindsens og Academiets Gunst mig for vigtig til at jeg i mindste Maade vilde forsømme No-get, som kunde formindske den for mig, men Professoren veed ogsaa, at mit Stipendium er saaledes, at jeg kun med stræng Øconomie kan slaae mig igiennem og jeg kunde ikke forlange at Fearnlai skulde betale Transporten hiem.*
